

NÁRODNÝ INŠTITÚT VZDELÁVANIA A MLÁDEŽE

TESTOVANIE 9 2022

ANALÝZA TESTOVÝCH ÚLOH
ZO SLOVENSKÉHO JAZYKA
A SLOVENSKEJ LITERATÚRY

Mgr. Branislav HUDCOVSKÝ

Bratislava 2022

**Výsledky a analýza priemernej úspešnosti
testovaných žiakov základných škôl s vyučovacím jazykom maďarským
v jednotlivých testových úlohách**

Slovenský jazyk a slovenská literatúra má podľa štátneho vzdelávacieho programu medzi vyučovacími jazykmi špecifické postavenie, pre žiakov s vyučovacím jazykom maďarským je druhým cieľovým jazykom. Učebný obsah, vzdelávacie štandardy aj vyučovacie metódy sú postavené na princípoch vyučovania cudzích jazykov, podstatou predmetu je teda komunikácia a funkčné využitie jazyka vo všednom živote.

Obsah učebného predmetu tvoria 3 **zložky**:

- **komunikácia a sloh** – je dominantnou, pretože komunikácia je cieľom, obsahom aj prostriedkom osvojovania si slovenského jazyka. Zahŕňa v sebe hovorenie, **počúvanie s porozumením**, **čítanie s porozumením** a tvorbu ústnych a písomných prejavov.
- **jazyková komunikácia** – je zameraná na osvojenie si a praktické využívanie jazykových prostriedkov (lexikálnych jednotiek a gramatických javov) potrebných na komunikáciu.
- **literárna komunikácia** zahrňujúca čítanie a interpretáciu slovenských literárnych textov.

Test zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry vychádzal zo Štátneho vzdelávacieho programu pre 2. stupeň základnej školy v Slovenskej republike, nižšie stredné vzdelávanie. Overoval vedomosti, schopnosti a zručnosti žiakov pri výstupe z nižšieho stredného vzdelávacieho stupňa s predpokladom pokročilej a vyššej úrovne ovládania slovenského jazyka. Pozostával z 30 úloh (20 uzavretých a 10 otvorených) – 24 úloh sa viazalo na spoločné obsahy a 6 úloh bolo voľných (nekontextových). Na vypracovanie testu mali žiaci 70 minút.

Test mal 2 vzájomne ekvivalentné formy (1155 a 9009), bol zložený z nasledujúcich častí:

I. časť – Počúvanie s porozumením – obsahovala 2 nahrávky,

II. časť – Čítanie s porozumením, jazyková a literárna komunikácia – zostavená z 20 úloh, z ktorých 14 sa viazalo na 2 ukážky.

Test zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry (SJSL) riešilo 2 499 žiakov zo škôl s vyučovacím jazykom maďarským (VJM) s celkovou úspešnosťou **59,5 %**. Na základe koeficientu reliability ($r = 0,891$) môžeme konštatovať, že test dosiahol vysokú hodnotu spoľahlivosti. Z celkového počtu testovaných žiakov bolo z gymnázií s osemročným vzdelávacím programom 87 žiakov a zo základných škôl (ZŠ) 2 412 žiakov, čo predstavuje 96,5 % testovanej populácie žiakov. Všetci žiaci riešili test v papierovej forme. Žiaci **základných škôl** dosiahli samostatne úspešnosť **59,2 %** a žiaci 4. ročníka **gymnázií** s osemročným vzdelávacím programom dosiahli samostatne úspešnosť **70,4 %**.

Priemerná úspešnosť žiakov v jednotlivých zložkách bola nasledujúca:

Testovanie 9 2022	
Slovenský jazyk a slovenská literatúra	
Zložka predmetu	Priemerná úspešnosť testovanej populácie žiakov v %
Počúvanie s porozumením	64,7 %
Čítanie s porozumením	61,4 %
Jazyková komunikácia	53,8 %
Literárna komunikácia	58,9 %

V celoslovenskom meradle mali jednotlivé úlohy rozličné stupne náročnosti – podľa percentuálnej hodnoty obťažnosti:

- veľmi ľahké: pri úspešnosti nad 80 %,
- ľahké: 60,1 – 80 %,
- stredne obťažné: 40,1 – 60 %,
- obťažné: 20,1 – 40 %.

Analýza úloh testovej formy 1155

I. časť testu obsahovala 2 nahrávky a 10 úloh, z toho 4 otvorené vyžadujúce si krátku odpoveď. Po druhom vypočutí nahrávky mali žiaci ešte minútu na to, aby dokončili prácu s úlohami. Všetky úlohy vzťahujúce sa na nahrávky boli zamerané na **počúvanie s porozumením**, ktoré má ako súčasť zložky komunikácia a sloh kľúčové postavenie pri osvojovaní si cudzieho jazyka. Úlohy boli rôznorodej kognitívnej náročnosti – overovali schopnosti žiakov porozumieť, interpretovať a reprodukovat' ústne texty, prejavy.

1. nahrávka: Každý horár by mal chovať aj včely – rozhovor s horárom, ktorý sa vo voľnom čase venuje včelárstvu. Na nahrávku sa vzťahujú úlohy **01 – 05**.

V 1. nahrávke si žiaci vypočuli rozhovor moderátorky s včelárom Viktorom Vlčkom. Nahrávka mala formu interview, bola prispôsobená úrovni ovládania slovenského jazyka testovaných žiakov.

01. Z nahrávky vyplýva, že med

- ☐ A nemá priaznivý vplyv na ľudský organizmus.
- ☒ B je považovaný za prírodné liečivo.
- ☐ C sa odporúča konzumovať výlučne v zime.
- ☐ D sa vyrába z propolisu.

Uzavretá úloha **01** sa zaraďuje do kognitívnej úrovne **zapamätanie** s využitím **faktických poznatkov**, ktoré predpokladajú vzájomné spojenie dvoch počutých informácií. Úloha testovala schopnosť žiakov vyvodiť súvislosti z počutého textu, pričom vyžadovala využitie jednoduchých myšlienkových operácií. Správnu odpoveď uviedlo **69,9 %** testovaných žiakov, čo znamená, že bola pre testovanú populáciu ľahká. Schopnosť žiakov vyvodiť súvislosti na základe počutých informácií je na primeranej úrovni.

02. Napiš číslom, koľko včelích rodín má v súčasnosti Viktor Vlčko.

20

Úloha **02** bola otvorená s krátkou odpoveďou a testovala schopnosť žiakov vyvodiť súvislosti z počutého textu na kognitívnej úrovni **porozumenie** s využitím **faktických poznatkov**. S úspešnosťou **82,5 %** sa zaraďuje medzi veľmi ľahké a v tohtoročnom teste bola najľahšou úlohou. Zároveň sa nám potvrdila skutočnosť, že testovaní žiaci majú schopnosť vyvodzovať súvislosti z počutého textu na veľmi dobrej úrovni.

03. Ktoré tvrdenie o Viktorovi Vlčkovi vyplýva z nahrávky?

- ☐ A Mal vždy na starosti viaceré včelie rodiny.
- ☐ B Jeho otec sa venuje vytáčaniu medu.
- ☒ C Popri včelárstve sa venuje aj horárstvu.
- ☐ D Prvé včely mal ako 19-ročný.

Vyvodenie informácie z počutého textu s vyššou kognitívnou náročnosťou, na kognitívnej úrovni **analýzy** s využitím **konceptuálnych poznatkov**, bolo potrebné v úlohe **03**. Žiaci mali prepojiť informáciu z názvu ukážky, ktorá v samotnom rozhovore nezaznela s informáciou v rozhovore. Úloha bola s úspešnosťou **34,8 %** pre žiakov obťažná.

04. Výrok „každý lesník by mal chovať aj včely“

je stará ľudová múdrost .

Úloha **04** bola otvorená s tvorbou krátkej odpovede, zaradená do kognitívnej úrovne **analýza** s využitím **konceptuálnych poznatkov**. Overovala schopnosť žiakov vyvodiť z počutého textu logický záver. Vyššia kognitívna náročnosť sa prejavila aj na úspešnosti – **57,6 %**, úloha bola stredne obťažná.

05. Viktor Vlčko

- ☐ A pripravuje najmä zmiešaný med.
- ☐ B predáva med v obchodnom reťazci.
- ☐ C nemá svojich stálych zákazníkov.
- ☒ D zbiera okrem medu aj peľ.

Uzavretá úloha **05** bola zaradená do kognitívnej úrovne **porozumenie** s využitím **konceptuálnych poznatkov**. Overovala schopnosti žiakov porozumieť a prepojiť viaceré informácie z rôznych častí rozhovoru. Úloha bola ľahká s úspešnosťou **65,7 %**.

2. nahrávka: Chlapec a vlk, na nahrávku sa vzťahujú úlohy **06 – 10**.

2. nahrávku predstavoval súvislý umelecký text – úryvok z poviedky. Nahrávka primerane veku i jazykovej úrovni žiakov rozpráva dobrodružný príbeh v spomienkach hlavnej postavy. Nahrávka má estetický i výchovný charakter.

06. Ktorá informácia o dedovi Krošlákovi je na základe nahrávky pravdivá?

- ☐ A Pred začiatkom rozprávania si odložil klobúk.
- ☒ B Hovoril o udalosti, ktorá sa stala v jeho mladosti.
- ☐ C Obaja jeho rodičia pracovali v neďalekej bani.
- ☐ D Chodieval do lesa často, avšak vždy len sám.

Uzavretá úloha **06** mala nižšiu kognitívnu úroveň – vyžadovala od žiakov porozumenie celej nahrávky, viacerých počutých informácií a pochopenie širších súvislostí medzi nimi na kognitívnej úrovni **porozumenie** s využitím **faktických poznatkov**. Správnu odpoveď uviedlo **65,4 %** žiakov, úloha bola pre testovanú populáciu ľahká. Žiaci preukázali dobré zručnosti v práci s informáciami a vyvodením súvislostí.

07. Doplň vetu podľa nahrávky tak, aby bola pravdivá.

Túlanie sa po lese a prechádzky mal dedo Krošlák veľmi rád,

to bol jeho život .

V úlohe **07** mali žiaci identifikovať informáciu, ktorá explicitne odznela v nahrávke. Žiaci ju riešili na úrovni **porozumenia** s využitím **konceptuálnych poznatkov** s úspešnosťou **62,8 %** a preukázali schopnosť bez problémov porozumieť jednoznačným faktom vysloveným v nahrávke. Úloha bola pre žiakov ľahká, mala u žiakov, ktorí ju vyriešili (t. j. uviedli odpoveď), vysokú rozlišovaciu schopnosť – dokázala citlivo rozlíšiť jednotlivé výkonnostné skupiny žiakov, teda najviac úspešných od najmenej úspešných.

08. Dedo Krošlák

- ☐ **A** je učiteľom základnej školy.
- ☐ **B** je bývalým žiakom školy.
- ☐ **C** rozprával deťom príbeh počas vyučovania.
- ☒ **D** rozprával deťom príbeh po vyučovaní.

V úlohe **08** mali žiaci **porozumieť** informáciám na úrovni **konceptuálnych poznatkov** explicitne uvedeným v nahrávke. Žiaci vedeli z kontextu vyvodiť súvislosti medzi informáciami. Správnu odpoveď uviedlo **52,8 %** testovanej populácie, úloha bola stredne ťažná.

09. Ktoré zviera spadlo do vyschnutej studne?

vlk

Úloha **09** požadovala od žiakov schopnosť **analyzovať** explicitne uvedené informácie na úrovni **konceptuálnych poznatkov** v počutom texte. **75,9 %** žiakov odpovedalo správne, úloha bola ľahká.

10. Z nahrávky vyplýva, že dedo Krošlák

- ☐ **A** rozprával o svojich zážitkoch veľmi nudne.
- ☐ **B** spolu s rodičmi natrafil na studňu v lese.
- ☐ **C** pravidelne s kamarátmi čistil starú studňu.
- ☒ **D** sa rozhodol vyľakanému zvieraťu pomôcť.

V úlohe **10** mali žiaci **porozumieť** informáciám z nahrávky na úrovni **konceptuálnych poznatkov** a následne vyvodiť pravdivé tvrdenie. Overovala schopnosť žiakov vyvodiť záver z informácií v nahrávke. Správnu odpoveď uviedlo **66,5 %**, úloha bola pre testovanú populáciu ľahká. Posledná úloha dokázala citlivo rozlíšiť jednotlivé výkonnostné skupiny žiakov, teda najviac úspešných od najmenej úspešných.

II. časť testu obsahovala 2 ukážky, na ktoré sa viazalo 14 úloh (7 na čítanie s porozumením). Posledných 6 úloh bolo voľných, pričom súčasťou niektorých zadaní boli aj kratšie texty.

Úlohy zamerané na **čítanie s porozumením**, ktoré je spolu s počúvaním s porozumením súčasťou zložky komunikácia a sloh, dominantnej pri vyučovaní cudzích jazykov, overovali rovnako na rôznych kognitívnych úrovniach schopnosti žiakov porozumieť, interpretovať a reprodukovať písané texty. Kompetencia čítať s porozumením má dosah na každodenný život žiakov, prostredníctvom nej si môžu prehĺbovať svoje vedomosti – na to im nestačí len vedieť čítať, ale musia porozumieť obsahu.

Súčasťou zložky **jazyková komunikácia** sú úlohy overujúce schopnosť využívať jazykové prostriedky, správne sa vyjadrovať v spisovnej slovenčine či vhodne vyberať slová. Nie sú od ostatných častí testu izolované, práve naopak, tvoria jeho integrálnu súčasť – vyžadujú od žiakov prácu s textom, často sa prelínajú s ostatnými zložkami predmetu.

Literárna komunikácia zahŕňa čítanie a interpretáciu slovenských literárnych textov. Úlohy overujú schopnosť analýzy literárnych textov, vedomosti z oblasti literárnych druhov a žánrov. Súčasne žiaci využívajú mnohé zručnosti získané v predmete maďarský jazyk a literatúra.

Ukážka 1, na ukážku sa vzťahujú úlohy **11 – 17**.

Ukážka 1

Daniel Hevier
Môj kôň

Moja túžba sa dlho volala kôň. Celé detstvo som túžil po koňovi. Vidieť ho, dotýkať sa ho, hladkať ho, sedieť na ňom. Sníval som o ňom s otvorenými i zatvorenými očami, večer pred spaním som si predstavoval, že sedím na koni, že moje detské nohy sú dva koníky, ktoré cválajú so mnou nocou.

A potom som sa dostal ku koňom na dosah. Bol som na prázdninách u tety v Topoľčiankach. Trpel som – ako kôň. Pretože tam kone jazdili po mestečku ako mestská doprava. Kone sa tam vyskytovali v takom množstve ako nikde inde na Slovensku.

Skončili prázdniny a vrátili sme sa do škôl. Nevieť ako dnes, ale v čase mojej povinnej školskej dochádzky nám učitelia hneď na začiatku školského roku dávali sloh na tému Môj najkrajší zážitok z prázdnin.

Opísal som, ako som bol v žrebčinci v Topoľčiankach, ako som túžil jazdiť na koni, ako sa nakoniec moja túžba splnila... Podrobne som opísal, ako som dosadol do sedla, ako sa kôň pohol, ako som sa držal hrivy, aké to bolo nádherné.

Na koni som dodnes nesedel.

Všetko som si vymyslel. Ten sloh, to bola moja prvá rozprávka, vytvorená z túžby a snívania. Vtedy som o tom nevedel nič, ale práve som imagináciou porazil skutočnosť. Už nebolo dôležité, ako sa to odohralo naozaj – mal som kľúčik, ktorý mi odomkol iné krajiny.

Slovník

imaginácia – predstavivosť, fantázia

Ukážka 1 patrí k súvislým umeleckým textom. Úryvok z poviedky Daniela Heviera je primeraný veku i jazykovej úrovni žiakov.

Úlohy **11, 12 a 13** testovali čítanie s porozumením.

11. Z ukážky vyplýva, že rozprávač

- ☒ **A** vždy chcel mať koňa.
- ☐ **B** už od malička rád jazdil na koni.
- ☐ **C** dostal od tety týždenný pobyt v tábore.
- ☐ **D** využíval kone na prepravu v rámci Topoľčianok.

V úlohe **11** mali žiaci **porozumieť** explicitnej informácii o túžbe rozprávača príbehu na úrovni **faktických poznatkov** na kognitívne nižšej úrovni. Dosiahli úspešnosť **66,3 %**, úloha bola pre testovaných žiakov ľahká.

12. Ktoré tvrdenie o chlapcovi je pravdivé?

- ☐ **A** Mal menší úraz, keď spadol zo sedla.
- ☐ **B** Cez prázdniny pracoval ako brigádnik v žrebčine.
- ☐ **C** Napísal sloh o svojom skutočnom zážitku z prázdnin.
- ☒ **D** O jazde na živom koni vždy len sníval.

V úlohe **12** mali žiaci porozumieť explicitne uvedeným informáciám na úrovni **konceptuálnych poznatkov**. Na kognitívne vyššej úrovni – **analýzou** celej ukážky s dôrazom na vzťahy v texte – mali určiť, ktoré tvrdenie o chlapcovi z ukážky vyplýva. Úloha bola s úspešnosťou **51,5 %** pre testovanú populáciu žiakov stredne ťažná.

13. V ktorej možnosti sa nachádza správne vysvetlenie posledného odseku ukážky?

- ☐ **A** Ak chceme poraziť skutočnosť, musíme si niečo veľmi želať.
- ☒ **B** Prostredníctvom fantázie sa vie človek dostať kamkoľvek.
- ☐ **C** Pomocou skutočného kľúča odomkneš čokoľvek.
- ☐ **D** Keď máš kľúče, nie je dôležité, ako si ich získal.

Úloha **13** sa zameriavala na interpretáciu myšlienkového obsahu posledného odseku ukážky. Úloha sa radí do dimenzie **analýzy** na úrovni **konceptuálnych poznatkov**. Žiaci dosiahli úspešnosť **51,9 %**, úloha bola pre nich stredne ťažná.

14. Akým spôsobom je utvorená príslovka *dlho*?

- ☒ **A** príponou z prídavného mena
- ☐ **B** príponou z podstatného mena
- ☐ **C** predponou z prídavného mena
- ☐ **D** predponou z podstatného mena

Úloha **14** testovala jazykovú komunikáciu. Žiaci mali určiť spôsob, ktorým vznikla príslovka z ukážky. Museli si uvedomiť, že ide o odvodené slovo *dlho*, ktoré vzniklo pomocou prípony -o od prídavného mena *dlhý*. Úloha sa radí do kognitívnej úrovne **aplikácia** s využitím **faktických poznatkov**. Správnu odpoveď uviedlo **48,2 %** žiakov, úloha bola stredne ťažná.

15. V ktorej možnosti sa nachádza prirovnanie?

- ☐ A Moja túžba sa dlho volala kôň.
- ☐ B Predstavoval som si, že moje nohy sú dva koníky.
- ☒ C Trpel som ako kôň.
- ☐ D Opísal som, ako som túžil jazdiť na koni.

Úloha 15 bola zameraná na literárnu komunikáciu. V tejto **aplikačnej** úlohe s využitím **faktických poznatkov** žiaci museli správne identifikovať použitý umelecký prostriedok v kontexte celej vety. Testovaní žiaci dosiahli úspešnosť **60,7 %**, úloha bola ľahká.

16. Z posledného odseku vypíš zdrobneninu.

klúčik

V úlohe 16 zameranej na jazykovú komunikáciu mali žiaci **aplikovať** na úrovni **konceptuálnych poznatkov** vedomosti o zdrobneninách. Úlohu riešili s úspešnosťou **59,2 %**, úloha bola pre testovaných žiakov stredne obťažná, mala vysokú rozlišovaciu schopnosť – dokázala citlivo rozlíšiť jednotlivé výkonnostné skupiny žiakov.

17. Napíš prvý stupeň prídavného mena *najkrajší*.

pekný/krásny

Otvorená úloha 17 overovala zložku jazyková komunikácia na úrovni **faktických poznatkov**. V úlohe mali žiaci **aplikovať** vedomosti o stupňovaní prídavných mien a transformovať slovo *najkrajší* z ukážky na prvý stupeň. Celkovo žiaci zvládli úlohu na primeranej úrovni s úspešnosťou **64,4 %**, úloha bola ľahká.

Ukážka 2, na ukážku sa vzťahujú úlohy **18 – 24**.

Ukážka 2

Rakúsko – krajina valčíka, zámkov a divokých parkov

Kde ho nájdeš – je to náš sused. Podľa toho, odkiaľ si, môžeš do Rakúska zájsť dokonca pešo, na bicykli, na lodi, autom či vlakom.

Aké je veľké – je takmer dvakrát také veľké ako naše Slovensko, má 83 850 kilometrov štvorcových. Je to štvrtá najväčšia krajina v strednej Európe.

Býva tu – vyše 8 miliónov obyvateľov, čo je o tri milióny viac ako u nás.

Hlavné mesto – Viedeň, žije tu približne jedna štvrtina Rakúšanov. Leží na rieke Dunaj.

Úradný jazyk – nemecký jazyk.

Kde sa vzalo povinné vstávanie?

Určite vieš, že deti musia každé ráno vstávať a ísť do školy učiť sa čítať, písať, počítat', to vymysleli práve v Rakúsku. Uhorská kráľovná Mária Terézia zaviedla v roku 1774 povinnú školu pre deti od 6 do 12 rokov. Dokonca aj pre dievčatá, ktoré to dovtedy vôbec nemali dovolené.

Učia sa aj v sobotu...

Vyučovanie trvá do druhej hodiny popoludní. Na mnohých školách prebieha dokonca aj v sobotu.

Vymysleli šijací stroj aj valčík...

U našich rakúskych susedov vzniklo mnoho ďalších úžasných vecí, ktoré obdivuje celý svet. Odtiaľto pochádza napríklad šijací stroj, viedenský valčík, Sacherova torta alebo aj ovocné cukríky PEZ. Narodilo sa tu veľa svetoznámych hudobných skladateľov, ako je Haydn, Beethoven, Strauss, Mozart.

Určite ochutnaj...

Všeobecne by sa mohlo Rakúsko, no najmä Viedeň, nazvať kráľovstvom sladkostí. Známe sú najmä Mozartove gule s marcipánom a Sacherova torta.

Čo by si mal/-a vidieť?

Určite zábavný park Prater vo Viedni, rozprávkový park neďaleko jazera Neusiedler, ale aj viedenskú ZOO – Tiergarten Schönbrunn. Je to dokonca najstaršia zoologická záhrada na svete.

Ukážka 2 je nesúvislým publicistickým textom s didaktickým zameraním, primeraná veku i jazykovej úrovni žiakov.

Úlohy **18, 19, 20 a 21** patrili do zložky čítanie s porozumením.

18. Z ukážky vyplýva, že

- ☒ **A** povinná školská dochádzka bola zavedená v Rakúsku.
- ☐ **B** deti musia povinne chodiť do školy od 17. storočia.
- ☐ **C** dievčatá nemuseli chodiť popoludní do školy.
- ☐ **D** zo žien išla ako prvá do školy Mária Terézia.

Úloha **18** overovala na úrovni **analýzy** s využitím **konceptuálnych poznatkov** schopnosť žiakov integrovať a interpretovať myšlienkové obsahy informácií v čítanom texte. Interpretácia textu, najmä po obsahovej stránke, patrí k úlohám náročným – žiaci museli identifikovať v ukážke explicitné informácie, spojiť ich s implicitnými informáciami a navzájom ich prepojiť a správne interpretovať. S úspešnosťou **67,7 %** bola pre nich úloha ľahká.

19. Rakúsko je vo svete známe

- ☐ A zostrojením parného stroja.
- ☐ B Sacharovým valčíkom.
- ☒ C cukríkmi s ovocnou príchuťou.
- ☐ D najväčšou ZOO v Európe.

Úlohu 19 sa radí do kognitívnej úrovne **porozumenie** s využitím **konceptuálnych poznatkov**. Úlohou žiakov bolo vyvodit' si informáciu, teda vybrať správne riešenie, na základe analýzy časti ukážky a súvislostí z textu. Úloha s úspešnosťou **63,5 %** bola ľahká. Schopnosť žiakov porozumieť jednotlivým informáciám v texte, vzájomne ich porovnať a následne vyvodit' záver je na dobrej úrovni.

20. Ktoré tvrdenie o Rakúsku nie je podľa ukážky pravdivé?

- ☒ A Slovensko je od neho väčšie.
- ☐ B Štvrtina obyvateľov Rakúska býva v hlavnom meste.
- ☐ C Do hlavného mesta môžeme cestovať aj po Dunaji.
- ☐ D Väčšina obyvateľov rozpráva po nemecky.

Úloha 20 overovala schopnosť **porozumenia** na úrovni **konceptuálnych poznatkov**. Na základe explicitne uvedených informácií v čítanom texte mali žiaci v tejto záporne formulovanej úlohe vyvodit' správne tvrdenie. Správnu odpoveď uviedlo **66,0 %** žiakov z celkovej testovanej populácie, úloha bola pre nich ľahká.

21. Ktoré meno sa vo svete spája nielen s hudbou, ale aj so sladkou pochúťkou?

- ☐ A Sacher
- ☐ B Beethoven
- ☐ C Strauss
- ☒ D Mozart

Úloha 21 na kognitívnej úrovni **analýza** s využitím **konceptuálnych poznatkov** overovala prepájanie informácií uvedených v texte s implicitnými informáciami a ich interpretáciu. Žiaci riešili úlohu s úspešnosťou **58,5 %**, úloha bola stredne obťažná.

Vo všeobecnosti žiaci zvládli v teste **čítanie s porozumením** na dobrej úrovni – s celkovou úspešnosťou **61,4 %**. Preukázali zručnosti v práci s textom, schopnosť získať informácie, porozumieť im a pochopiť súvislosti medzi nimi.

22. V ktorej možnosti sa nachádza sloveso s nasledujúcimi gramatickými kategóriami?

2. osoba, jednotné číslo, prítomný čas, rozkazovací spôsob

- ☐ A nájdeš
- ☐ B musia
- ☒ C ochutnaj
- ☐ D mal by si

Úloha 22 bola zameraná na jazykovú komunikáciu zaradená do kognitívnej úrovne **aplikácia** s využitím **faktických poznatkov** z morfológie. Žiaci mali identifikovať sloveso s určenými gramatickými kategóriami. Žiaci zvládli úlohu na dobrej úrovni s úspešnosťou **67,9 %**. Úloha bola pre nich ľahká.

23. Na základe ukážky napíš pravopisne správne v tvare nominatívu jednotného čísla, ako sa nazýva obyvateľ Rakúska.

Rakúšan

Otvorená úloha 23 overovala pravopis vlastných obyvateľských podstatných mien na úrovni **aplikácie faktických poznatkov**. S úspešnosťou **34,6 %** bola úloha obťažná, dokázala citlivo rozlíšiť jednotlivé výkonnostné skupiny žiakov. Zaujímavé je aj zistenie, že viac ako pätina testovaných žiakov danú úlohu vynechala, neuviedla žiadnu odpoveď.

24. Vypíš z nasledujúcej časti ukážky opačný význam slova *zakázané*.

Kde sa vzalo povinné vstávanie?

Určite vieš, že deti musia každé ráno vstávať a ísť do školy učiť sa čítať, písať, počítať, to vymysleli práve v Rakúsku. Uhorská kráľovná Mária Terézia zaviedla v roku 1774 povinnú školu pre deti od 6 do 12 rokov. Dokonca aj pre dievčatá. Tie to dovtedy vôbec nemali dovolené.

dovolené

Úloha 24 overovala lexikálnu rovinu jazykovej komunikácie na úrovni **porozumenie** s využitím **konceptuálnych poznatkov**. Žiaci mali vyvodiť opačný význam slova *zakázané* z ukážky. Úlohu riešili s úspešnosťou **51,2 %**, pre testovanú populáciu bola stredne obťažná. Aj túto úlohu vynechala pätina testovaných žiakov.

Úlohy 25 – 30 sú nekontextové **bez spoločného obsahu**.

25. V ktorej možnosti sa nachádza správna skupina písmen chýbajúcich v nasledujúcej vete?

Bratislavsk_ hrad je jedinečná stavba a v_razne sa l_ši od t_pických _lovenských hradov.

- ☐ A y, í, ý, i, S
- ☒ B ý, ý, í, y, s
- ☐ C ý, í, ý, i, S
- ☐ D y, ý, í, y, s

Úloha 25 bola zameraná na zložku jazyková komunikácia na úrovni **aplikácie** s využitím **faktických poznatkov**. Žiaci mali preukázať schopnosť správne použiť i/í, y/ý a S/s na základe aplikácie jednotlivých pravopisných javov. Správnu odpoveď uviedlo **57,6 %** žiakov z testovanej populácie, úloha bola stredne ťažná.

26. V ktorej možnosti nie je napísaná číslovka v gramaticky správnom tvare?

- ☐ A Podarilo sa im naplniť iba jedno vrece.
- ☒ B Starká nám upiekla dva torty.
- ☐ C Po štyroch minútach odišiel preč.
- ☐ D Jazero je od nás vzdialené päť kilometrov.

V **aplikačnej** úlohe 26 zo zložky jazyková komunikácia mali žiaci na úrovni **faktických poznatkov** identifikovať vo vete nesprávny tvar základnej číslovky. Predpokladom správnej odpovede bola vedomosť žiakov o číslovkách a ich schopnosť rozlíšiť tvar akuzatívu množného čísla základnej číslovky dva od základného tvaru, zároveň identifikovať gramatickú zhodu s tvarom nadradeného podstatného mena *torta*. Žiaci úlohu zvládli s úspešnosťou **60,6 %**, úloha bola ľahká.

27. Podčiarknuté slovné spojenie v nasledujúcej vete napíš v nominatíve množného čísla.

Krása oravských hôr a dolín očarí nielen vysokohorských turistov, ale aj starších ľudí tichým prostredím a nenáročnými túrami.

vysokohorskí turisti

Otvorená úloha 27 overovala tvaroslovnú stránku zložky jazyková komunikácia, bola zameraná na **analýzu** s využitím **faktických poznatkov**. Žiaci mali transformovať slovné spojenie z ukážky na tvar nominatívu množného čísla. Predpokladom správnej odpovede bolo ovládanie pravidla o gramatickej zhode nadradeného životného podstatného mena mužského rodu a pravopisu pádovej prípony rozvíjajúceho prídavného mena v nominatíve množného čísla zakončeného pádovou príponou *-í*. Úloha bola pre žiakov testovanej populácie náročná, riešili ju s úspešnosťou **24,1 %**, úloha bola ťažná, **najťažšia** v teste. Pri preberaní pravopisu a gramatickej zhody pri mužských životných podstatných menách v spojení s rozvíjajúcim prídavným menom je potrebné žiakom zdôrazňovať, že určujúce je mäkké zakončenie mužského životného podstatného mena a na základe kategórie gramatickej zhody rozvíjajúce prídavné meno preberá v nominatíve množného čísla mäkkú pádovú príponu *-í*. Úlohu

vynechalo 18,9 %. Neriešenosť, t. j. žiaci neuviedli žiadnu odpoveď, dosiahla 19,2 % testovaných žiakov – pri otvorených úlohách s krátkou odpoveďou sme to predpokladali vzhľadom na to, že nemali možnosť výberu ako pri uzavretých úlohách.

28. Z nasledujúcej vety vypíš slovo, v ktorom nastáva vo výslovnosti spodobovanie.

Stratil som obľúbenú ceruzku.

ceruzku

Otvorená úloha **28** bola zameraná na zložku jazyková komunikácia na úrovni **aplikácie** s využitím **faktických poznatkov** v oblasti zvukovej roviny jazyka. Žiaci mali identifikovať slovo so znelostnou asimiláciou spoluhlásky z. Úloha bola pre testovaných žiakov stredne ťažná, dosiahli úspešnosť **52,6 %**. U žiakov, ktorí ju vyriešili, mala vysokú rozlišovaciu schopnosť – dokázala veľmi citlivo rozlíšiť jednotlivé výkonnostné skupiny žiakov.

29. V ktorej z uvedených viet je podmet vyjadrený?

- ☒ **A** Gotický kostolík stojí na hradnom brale.
- ☐ **B** Po obvode celého ihriska vysadili stromy.
- ☐ **C** Z očí som mu vyčítala strach a beznádej.
- ☐ **D** Neprišiel pre nedostatok času ani dnes.

Úloha **29** bola zameraná na zložku jazyková komunikácia na úrovni **analýzy** s využitím **faktických poznatkov**. Žiaci mali preukázať schopnosť identifikovať vo vete vyjadrený podmet. Správnu odpoveď uviedlo **55,9 %** žiakov, úloha bola stredne ťažná.

30. Ako sa nazýva nasledujúci výrok?

Ak je v apríli krásne, čiste, bude máj nepríjemný iste.

- ☐ **A** príslovie
- ☐ **B** porekadlo
- ☒ **C** pranostika
- ☐ **D** prirovnanie

Posledná úloha preverovala na úrovni **porozumenia konceptuálnu** vedomosť žiakov z literárnej komunikácie. V úlohe mali žiaci na základe ukážky identifikovať pranostiku. Správnu odpoveď uviedlo **56,9 %** testovaných žiakov, úloha bola stredne ťažná.

Literatúra:

1. FICO, M. – KOSTOLANSKÁ, J. – PIGOVÁ, M.: *Testovanie 9 2022. Správa zo štatistického spracovania testu z vyučovacích jazykov, kódy testov 2699, 4500, 1155. Výsledky žiakov so ZZ a žiakov s VPU*. Bratislava: NÚCEM, 2022.
2. KOSTOLANSKÁ, J. – KURAJOVÁ, STOPKOVÁ, J. – PIGOVÁ, M.: *Testovanie 9 2022. Správa zo štatistického spracovania testu zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry, kód testu 1155*. Bratislava: NÚCEM, 2022.
3. Štátny vzdelávací program. SJSJL – nižšie stredné vzdelávanie. Dostupné na: https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/sjsl_nsv_05_12_2014.pdf